Engeland: meesters in lage kostprijs

Schaalvergroten tegen lage kosten kunnen melkveehouders in Engeland als geen ander. Goed personeelsmanagement en de hand op de knip houden, ook in goede tijden, zijn hierbij succesfactoren. Vier bussen met veehouders van Agrifirm en de Melkveeacademie gingen polshoogte nemen. Zij spraken interessante collega's en kwamen met goede tips naar huis.

ing. Alice Booij

Bedrijven met gemiddeld 250 koeien en een kostprijs die bij de laagste van Europa hoort. Engeland is in een aantal opzichten een voorbeeld voor de groeiende Nederlandse bedrijven. Echter, de sector is niet uit weelde zo gestructureerd. Een jarenlange lage melkprijs in combinatie met een slechte coöperatieve structuur, zorgden ervoor dat de Engelse melkveehouders overgeleverd waren aan de machtige supermarkten. Om nog een inkomen te halen moesten ze groeien. Het kon ook doordat de quotumkosten vrijwel nihil waren. Geld voor luxe erfverharding of nieuwe gebouwen was en is er niet en daardoor ogen een aantal bedrijven armoedig. Veel ondernemers haakten af en het gevolg is een tekort aan melk in Engeland.
Met de huidige melkprijzen, die vergelijkbaar zijn met Nederland, gaat het de Engelse melkveehouder voor de wind. Ze houden wel de hand op de knip om met een lage kostprijs voorbereid te zijn op mindere tijden. Ook de komende jaren wordt weer een groei verwacht van de sector en daardoor kiezen de ondernemers heel bewust voor vreemde arbeidskrachten. Een personeelslid kost ongeveer 30.000 euro per persoon en bij melkveehouder William Hickson betekent dat 2,8 eurocent per kilo melk. Met gemiddeld acht werknemers verzorgt hij 600 hectare land en 440 koeien die samen 3 miljoen liter melk geven. "Ik wil graag technisch efficiënt produceren." Hij maakte de bedrijfskeuze voor Jerseykoeien, stro in de boxen en een extensieve houderij met een lage melkproductie per koe en ook hele lage kosten. Hickson haalt veel efficiëntie door een hoge mate van automatisering. Koeherkenning, melkmeting en activiteitenmeters doen als het ware het werk voor hem. "Drachtcontrole doen we niet meer bij de koeien, we vertrouwen op de activiteitenmeters." Het bedrijf bevestigde bij deelnemers het beeld van 'rommelig', maar de lage kosten liegen er niet om.

Foto: Alice Booij

DROGE KOEIEN

Veel Engelse bedrijven ogen armoedig. Er was tot voor kort geen geld voor nieuwbouw. Mede door de jarenlange slechte economische omstandigheden bespaarden veehouders op stallen en erfverharding. Daardoor weten zij de laagste kostprijzen binnen West-Europa te realiseren. Op de foto links: buitenvoedering. Op de foto boven doet een groep droogstaande koeien zich te goed aan het ruwvoer.
Foto: Alice Booij

OPEN STAL

Eenvoudige en goedkope stallen domineren het Engelse platteland. Hier een van de vele voorbeelden van een open stal. De melkkoeien staan onder een eenvoudige overkapping die hen beschermt tegen regen en zon. Op dit bedrijf worden de hoog- en laagproductieve koeien in aparte groepen gehouden.
Foto: Alice Booij

Simpele bedrijfsvoering

Heel anders gaat het op het bedrijf van de familie Harrison die juist gekozen heeft voor een hele simpele uitvoering van de melkstal en extra personeel bij het melken. "Een medewerker kan de nacontrole doen, sprayen en eventueel ook koeien separeren." Op het bedrijf met 500 melkkoeien doet het personeel eigenlijk alles. Bekappen, tochtsignalering (bij vier keer per dag halen ze 98 procent van de tochtige koeien eruit), inseminieren, instrooien en uitmesten. Voor een ideale werkverdeling werken de medewerkers zeven

dagen aaneen, dan één dag vrij, vervolgens acht dagen werken en dan vijf dagen vrij.
Bijzonder op dit bedrijf is de koekeuze. Er wordt gewerkt met kruisingen van Nieuw-Zeelandse zwartbonten en Nieuw-Zeelandse Jerseys, omdat deze koe gewend is aan het systeem van seizoenkalven. Deze kris-kraskruising kalft vanzelf af, maar heeft wel wat meer last van melkziekte. De productie daalde van 6.700 naar 6.000 kilo melk, het eiwit steeg van 3,48 naar 4,73 procent en de uitval van de vruchtbaarheid bedraagt 12 procent. “We houden de eerste 300 geboren vaarskalveren aan. Ze komen van de meest vruchtbare dieren”, luidt de strategie. De kruisling is zelfredzaam, ze haalt zelf haar maïs en gras op uit de kuil die met een simpel lintje de koeien op goede afstand houdt.

2.500 euro per hectare

De verscheidenheid aan bedrijven is in Engeland, net als in Nederland, groot. De familie Evans bijvoorbeeld wil het bedrijf verder laten groeien van 350 naar 450 koeien. Maar dat kunnen ze alleen door meer grond aan te kopen en dat kost zo’n 12.500 euro per hectare. Ze houden nu 2,8 koeien per hectare. Met vier personen (ouders, zoon en werknemer) zetten ze het werk rond, waarbij de medewerker om 8.30 uur ’s morgens begint met voeren en ’s avonds helpt bij het melken in de twee jaar oude 2 x 30 swingover melkstal. Hier halen ze een enorme capaciteit van 180 koeien per uur. Eén persoon begint te melken, terwijl de ander de koeien in de wachtruimte drijft. In deze wachtruimte kunnen twee productiegroepen staan. De hoogproductieve groep wordt gevoerd en daarna melken ze verder met twee personen. De verdeling van hoog- en laagproductief is eenvoudig. Als koeien drachtig zijn, gaan ze naar de laagproductieve groep. Vader en zoon Evans zijn hét voorbeeld van de transformatie van ondernemerschap. Waar vader de focus legt op het vakwerk, durft de zoon meer over zijn eigen bedrijfsgrenzen heen te kijken. Als op deze plaats de productie volledig is benut, zoekt hij naar een nieuwe locatie om dezelfde bedrijfsstrategie te kopiëren en op die manier te werken aan bedrijfsontwikkeling.

Kritische melkprijs 27 cent

Op het bedrijf bij Neil Dyson ligt de prijs van arbeid met 5,5 personen op 4 eurocent per liter melk. Zijn 450 koeien worden gemolken door twee personen, in een swingover. Bij één persoon bleef de capaciteit steken op 80 tot 90 koeien, met twee personen is dat 120 koeien per uur. “Zelf melken we niet, dat doen onze medewerkers”, aldus Neil, die aangeeft dat hij bij een melkprijs van 27 cent genoeg heeft voor een inkomen én geld verdient om te herinvesteren. “Een hoge melkprijs betekent niet per definitie een hoog saldo.” De veehouder verwacht ook voor de toekomst een goede prijs en geen grote productiegroei in Engeland. “De graanprijzen zijn zo gestegen dat het voor gemengde bedrijven aantrekkelijk is om volledig over te stappen op graan.”
Op het bedrijf is veel aandacht voor het comfort van de koeien. Neil bouwde de stal voornamelijk zelf en hing er ventilatoren en een sprinklersysteem in. Niet dat de temperaturen in Engeland zo hoog oplopen, maar de hoge luchtvochtigheid zorgt wel voor hittestress. “We koelen de koe door ze 1,5 minuut met water te besprenkelen en 8,5 minuten niet.” In de boxen heeft hij zaagsel liggen, want de loonwerker wilde de mest niet meer uitrijden als er zand in de boxen kwam. De gezondheidsstatus is mede goed doordat de veehouders enten tegen BVD en leptospirose. Neil en zijn vrouw leggen de focus niet alleen op het melkveebedrijf, maar ook daarbuiten. Neil gaat lesgeven en zijn vrouw zit meer in het bestuurlijke werk. Bovendien investeren ze in een goede zuivelcoöperatiestructuur.
“Nu is de melkprijs goed, maar we moeten er ook voor zorgen dat we weerbaar zijn met dalende prijzen.” Een coöperatiestructuur zoals in Nederland zien de Engelse veehouders als ideaal. “Die worden niet uitgeknepen door de supermarkten. In de coöperatie blijf je als boeren toch zelf aan het roer.”

LIGBOXENSTAL

Een ligboxenstal met stro. De veehouder haalt veel efficiëntie door een hoge mate van automatisering, zoals: koeherkenning, melkmeting en activiteitenmeters.
Foto: Alice Booij